

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 30.06.2016 r.
nr. 12138 podpis. WJ

MINISTER
Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Warszawa, dnia

28-06-2016

DRP.I.0702.2.2016.HR
Dot. BPS/043-18-369/16

SEKRETARIAT
Biura Prac Senackich
Wpłynęło dn. 30.06.16
nr. 4153 podpis. WJ

Pan

Stanisław Karczewski

Marszałek Senatu RP

Stanisław Karczewski

W związku z oświadczeniem złożonym przez Pana senatora Waldemara Śługockiego podczas 18. posiedzeniu Senatu RP w dniu 19 maja 2016 r. w sprawie sytuacji byłych pracowników państwowych gospodarstw rolnych na wstępie pragnę wyjaśnić, że Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej jest jednym z wielu ministrów zaangażowanych w realizację działań mających na celu poprawę warunków bytowych osób zamieszkujących te obszary - ze względu na specyfikę obszarów wiejskich, koordynacja działań w tym zakresie została powierzona Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Uprzejmie informuję, że Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej dysponuje danymi statystycznymi według województw i powiatów odnoszącymi się do całej subpopulacji bezrobotnych zamieszkałych na wsi, bez wyodrębniania obszarów byłych państwowych gospodarstw rolnych (PGR).

W końcu 2015 r. w urzędach pracy zarejestrowanych było 701,6 tys. osób zamieszkałych na wsi. Stanowiły one 44,9% ogółu bezrobotnych. W porównaniu do poprzedniego roku poziom bezrobocia rejestrowanego na wsi zmniejszył się o 110,5 tys. osób, tj. o 13,6% (wobec spadku bezrobocia ogółem o 14,3%, w tym o 14,9% w miastach).

Struktura bezrobotnych zamieszkałych na wsi w końcu 2015 r. kształtowała się następująco:

- kobiety – 369,2 tys., tj. 52,6% bezrobotnych zamieszkałych na wsi i 45,2% ogółu bezrobotnych kobiet,
- posiadający gospodarstwo rolne – 43,2 tys. osób, tj. 6,2% bezrobotnych zamieszkałych na wsi,

- z prawem do zasiłku – 94,8 tys. osób, tj. 13,5% bezrobotnych z terenów wiejskich i 43,6% bezrobotnych z prawem do zasiłku,
- długotrwale bezrobotni – 398,6 tys. osób, tj. 56,8% bezrobotnych zamieszkałych na wsi i 45,3% ogółu długotrwale bezrobotnych,
- w wieku do 25 roku życia – 140,4 tys. osób, tj. 20,0% bezrobotnych zamieszkałych na wsi (wobec 11,2% wśród bezrobotnych w miastach),
- w wieku 25-50 lat – 397,7 tys. osób, tj. 56,7% zamieszkałych na wsi (wobec 57,9% bezrobotnych w miastach),
- w wieku powyżej 50 roku życia – 163,5 tys. osób, tj. 23,3% bezrobotnych na wsi (wobec 30,9% wśród bezrobotnych w mieście),
- z wykształceniem wyższym – 65,8 tys. osób, tj. 9,4% bezrobotnych na wsi (wobec 15,6% wśród bezrobotnych w mieście),
- z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i poniżej – 420,5 tys. osób, tj. 59,9% bezrobotnych na wsi (wobec 50,8% wśród mieszkańców miast).

Przedstawione dane wskazują, że z punktu widzenia zasobów pracy, rozkład wiekowy bezrobotnych zamieszkałych na wsi jest korzystniejszy niż w miastach. Dużym problemem pozostaje natomiast niski poziom wykształcenia bezrobotnych mieszkańców wsi oraz długi czas pozostawania przez nich bez pracy – jak podano wyżej prawie 60% bezrobotnych z terenów wiejskich to osoby długotrwale bezrobotne.

Udział procentowy bezrobotnych mieszkańców wsi w poszczególnych województwach, wykazuje duże zróżnicowanie – od 22,0% w województwie śląskim, do 63,2% w województwie podkarpackim. Trudno natomiast na dzień dzisiejszy ściśle określić obszary popegeerowskie. Odnosząc się do sytuacji w momencie likwidacji PGR za obszary takie przyjmowane były dawne województwa z pasa północnego (elbląskie, gdańskie, koszalińskie, olsztyńskie, słupskie, suwalskie, szczecińskie) oraz gorzowskie, jeleniogórskie, pilskie i zielonogórskie. W związku z likwidacją PGR, do zasobu Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa (AWRSP) przeszło 192,5 tys. pracowników, którzy potem w kolejnych latach transformacji znajdowali zatrudnienie w różnych formach gospodarstw AWRSP, u innych pracodawców lub na własny rachunek, przechodzili na emerytury lub renty, stawali się bezrobotnymi. W końcu 1999 r. w urzędach pracy zarejestrowanych było 29,3 tys. bezrobotnych poprzednio pracujących w sektorze publicznym w sekcji „Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo”, w końcu 2005 r. – 19,1 tys., w końcu 2015 r. – 4,6 tys.

Bezrobotni zamieszkali na wsi stanowią grupę, którą trudno przywrócić do czynnego życia zawodowego. Sytuacja ta dotyczy także mieszkańców z terenów, gdzie funkcjonowały państwowe gospodarstwa rolne. Są to bowiem osoby o niskiej mobilności zawodowej i przestrzennej, z kwalifikacjami nieprzydatnymi na rynku pracy, a bardzo często z powodu długotrwałego bezrobocia zniechęcone do poszukiwania pracy.

Ze strony służb zatrudnienia osoby te mają zapewnioną pomoc w zakresie wyboru lub zmiany zawodu, kierunku szkolenia lub doskonalenia zawodowego i obejmowane są wsparciem w zakresie aktywizacji zawodowej przewidzianym w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2016 r., poz. 645 z późn. zm.), obejmującym m.in.:

- pomoc w znalezieniu pracy, przede wszystkim przez pośrednictwo pracy, a w razie braku możliwości zapewnienia odpowiedniej pracy, także przez poradnictwo zawodowe,
- pomoc w szeroko rozumianym rozwoju zawodowym przez oferowane szkolenia, staże, przygotowanie zawodowe dorosłych, sfinansowanie studiów podyplomowych, stypendia na kontynuowanie nauki,
- pomoc w podjęciu zatrudnienia subsydiowanego u pracodawcy przez skierowanie do wykonywania prac interwencyjnych lub robót publicznych, skierowanie do pracy na refundowane stanowiska pracy,
- pomoc osobom będącym w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy w podjęciu zatrudnienia przez skierowanie do udziału w programie specjalnym,
- pomoc finansową w podjęciu działalności gospodarczej, pozwalającą również na pokrycie kosztów pomocy prawnej, konsultacji i doradztwa niezbędnego dla osoby zakładającej własną firmę,
- pomoc w pobudzeniu własnej aktywności zawodowej oraz w podjęciu zatrudnienia poza miejscem zamieszkania w ramach: bonu szkoleniowego, bonu stażowego, bonu zatrudnieniowego, bonu na zasiedlenie,
- pomoc w powrocie na rynek pracy po przerwie związanej z wychowaniem dziecka w ramach narzędzi wspierających tworzenie miejsc pracy, takich jak grant na telepracę oraz świadczenie aktywizacyjne.

Część z ww. form kładzie nacisk na subsydiowanie zatrudnienia osób bezrobotnych, inne mają na celu umożliwienie zdobycia osobom bezrobotnym nowych kwalifikacji zawodowych, inne zakładają pobudzenie aktywności zawodowej osób bezrobotnych, zaś jeszcze inne skupiają się na pomocy osobom bezrobotnym najbardziej biernym na rynku pracy.

Wspólnym mianownikiem tych wszystkich form jest uzyskanie trwałego zatrudnienia przez osoby bezrobotne, zaś w przypadku braku możliwości jego uzyskania – ułatwienie osobom bezrobotnym

podjęcia zatrudnienia krótkotrwałego, które w konsekwencji zwiększy szanse tych osób na dotarcie do trwałego zatrudnienia w przyszłości.

Skala oferowanego wsparcia uzależniona jest od wysokości środków finansowych jakie na te cele przeznacza państwo i samorzady. Stąd szczególnego znaczenia nabiera trafne adresowanie programów subsydiowanego zatrudnienia, przede wszystkim do grup bezrobotnych określonych ustawowo, łączenie różnych instrumentów, udział wielu partnerów rynku pracy oraz uwzględnianie specyfiki regionalnej i lokalnej. Ustalana na szczeblu krajowym ogólna polityka rynku pracy zawarta jest w Krajowym Planie Działań na Rzecz Zatrudnienia oraz w programach operacyjnych, których głównym celem jest wsparcie usług zatrudnieniowych, integracyjnych i edukacyjnych. Urzędy pracy wraz z partnerami lokalnymi mają natomiast możliwość uzupełniania jej pod kątem zaspokajania miejscowych potrzeb.

Uprzejmie wyjaśniam, że w 2015 r., spośród zarejestrowanych w urzędach pracy bezrobotnych zamieszkałych na wsi:

- ✓ 89,7 tys. osób otrzymało subsydiowane zatrudnienie (tj. 47,0% ogółu bezrobotnych wyłączonych z ewidencji z powodu podjęcia tej formy wsparcia), w tym:
  - prace interwencyjne podjęło 22,7 tys. osób (50,9% z ogółu bezrobotnych rozpoczynających tę formę),
  - roboty publiczne podjęło 20,4 tys. osób, (54,8%),
  - działalność gospodarczą podjęło 19,5 tys. osób (41,4%),
  - w ramach refundacji pracodawcy kosztów zatrudnienia bezrobotnego (wyposażenie lub doposażenie stanowiska pracy) pracę podjęło 20,2 tys. osób (44,8%),
- ✓ szkolenie lub staż rozpoczęło 130,5 tys. osób (46,6%),
- ✓ do prac społecznie użytecznych skierowanych zostało 22,4 tys. osób (49,7%).

Z nowych form wsparcia wprowadzonych do ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy w roku 2014 skorzystało łącznie 51,5 tys. bezrobotnych, w tym 23,4 tys. zamieszkałych na terenach wiejskich (45,6%).

Ponadto bezrobotni zamieszkali na wsi skorzystali z różnych form poradnictwa zawodowego:

- ✓ z porad indywidualnych – 111,2 tys. osób, tj. 40,0% ogółu bezrobotnych uczestniczących w tej formie,
- ✓ z porad grupowych – 30,1 tys. osób (38,8%),
- ✓ szkoleń z zakresu umiejętności poszukiwania pracy – 1,6 tys. osób (31,4%).

Pragnę również poinformować, że mieszkańcy obszarów popegeerowskich mają dostęp na równych prawach razem z innymi klientami pomocy społecznej do wszystkich form pomocy społecznej, zarówno świadczeń pieniężnych jak i niepieniężnych i w tym zakresie nie są planowane żadne zmiany.

Dodatkowo pragnę podkreślić, że minister właściwy ds. zabezpieczenia społecznego od czasu likwidacji PGR poprzez własne inicjatywy programowe stara się udzielać nie tylko wsparcia finansowego samorządom gmin i organizacjom pozarządowym działającym na obszarach wiejskich, ale również inicjować i pobudzać podejmowanie takich przedsięwzięć, które wynikają z ustawowych zadań przypisanych samorządowi gminnemu i powiatowemu.

Przykładem takich działań był realizowany w latach 1995 – 1997 przez ówczesne Ministerstwo Pracy i Polityki Socjalnej, Program Osłonowo-Aktywizujący dla byłych pracowników byłych państwowych gospodarstw rolnych stwarzający im możliwość aktywizacji i usamodzielnienia się.

Na podstawie umowy pożyczki Nr 7358 POL zawartej pomiędzy Międzynarodowym Bankiem Odbudowy i Rozwoju a Rządem Rzeczypospolitej Polskiej 7 kwietnia 2006 r. realizowany był Poakcesyjny Program Wsparcia Obszarów Wiejskich, który zawierał 3 komponenty: A- reforma administracyjna KRUS, odnosząca się głównie do działań dotyczących zintegrowania i modernizacji infrastruktury informatycznej, B- integracja społeczna, skupiająca się na aktywizacji i integracji mieszkańców obszarów wiejskich ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym, C- kampania informacyjno-promocyjna dotycząca powyższych komponentów oraz działania upowszechniające efekty pozostałych komponentów. Realizacja Programu zakończyła się 30 grudnia 2011 r.

Natomiast nadal realizowany jest Wieloletni Program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” (uchwała nr 221 RM z dnia 10 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014 – 2020. M.P. z 2015 r. poz. 821). Celem programu jest wsparcie gmin w zakresie dożywiania dzieci i zapewnienia posiłku osobom potrzebującym, działania na rzecz poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży poprzez ograniczanie niedożywienia, a także upowszechnianie zdrowego stylu odżywiania się.

Mam nadzieję, że przedstawione powyżej informacje i wyjaśnienia uzna Pan senator za satysfakcjonujące i wyczerpujące.

Z poważaniem
z up.
Stanisław Świd
SEKRETARZ STANU